

Arkivsaksnr.: 2022/12151
Dokumentdato: 02.09.2022

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
74/22

Møtedato:
15.09.2022

Den økonomiske situasjonen i Forskningsrådet - konsekvenser for UiB

Saken gjelder:

Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet har signalisert betydelig reduksjon i tildeling av forskningsmidler i forbindelse med underskudd i Forskningsrådet. Departementet vurderte i mai 2022 at underskuddet kunne komme opp i 1,9 milliarder i 2023. Universitetet i Bergen henter nærmere halvparten av sin eksternt finansierte virksomhet fra Forskningsrådet, og nedskjæringer vil få store konsekvenser for forskermiljøene.

Tiltakene som Forskningsrådets styre til nå har [vedtatt](#) (reduerte tildelinger i 2022 med inntil 20 prosent på poster som har negative overføringer, ikke ny FRIPRO-tildeling med tilhørende utbetaling i 2023) for å redusere underskuddet, vil over tid gi en innsparing på til sammen nesten to milliarder kroner og dekker tidligere overbevilgninger til forskningsformål. Dersom også tidligere omdisponeringer skal dekkes inn fullt ut må det kuttes ytterligere 430 millioner kroner. Styret har bedt Forskningsrådets administrasjon om å legge fram forslag til styremøtet i september med en samlet innstrammingsseffekt på om lag 430 millioner kroner. Dersom også tidligere engangsnedtrekk fra Stortinget skal dekkes inn, må det kuttes ytterligere 1,7 milliarder kroner, som da betyr at kutt i forskningsstøtte må gjøres for å finansiere andre tidligere omdisponeringer til andre formål enn forskning.

Universitetsledelsen forutsetter at Regjering og Stortinget i forbindelse med Statsbudsjettet for 2023 tilbakefører de 1,7 milliardene som gjennom flere år er kutt i budsjettet til Forskningsrådet. Det er særlig viktig å sikre tildeling til FRIPRO og at antall SFF-tildelinger opprettholdes på det planlagte bevilgningsnivået med tildeling av 11 nye sentre.

Det er fortsatt uklart når endelige beslutninger om tildelingsnivået i Forskningsrådet blir tatt. Alle beregninger og antakelser er derfor foreløpige grove estimater, og situasjonen følges nøye fra UiB.

Saken vil kort beskrive hvordan UiB arbeider for å få oversikt over konsekvensene for våre fagmiljø, både kortsiktige og langsiktige konsekvenser av utsettelse, reduksjon og bortfall av viktige utlysninger i Forskningsrådet. I saken får styret en kort gjennomgang av hvordan UiB jobber med andre muligheter for å motvirke negative konsekvensene for forskningen.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar saken til orientering.

Tore Tungodden
ass. universitetsdirektør

02.09.2022/Vibeke Kyrkjebø Irgan/Are Straume/Bjug Olav Bøyum/ Benedicte Løseth
(avd.dir)

Vedlegg: Saksframstilling

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
74/22

Møtedato:
15.09.2022

Arkivsaksnr.:
2022/12151

Situasjonen i Forskningsrådet - konsekvenser for UiB

Bakgrunn

Regjeringen har kommet frem til at Forskningsrådets modell for finansiering av flerårige prosjekter og opparbeidelse av en finansieringsreserve for å muliggjøre finansiering av flerårige prosjekter ikke er i tråd med regelverket. Regjeringen har derfor gitt beskjed til Forskningsrådets nyoppnevnte midlertidige interimsstyre å rette opp i dette og den etterfølgende likviditetsproblematikken i Forskningsrådet som konsekvens av endret praksis.

Tiltak

Regjeringen orienterte om utfordringer knyttet til Forskningsrådets budsjetteringspraksis i pressekonferanse 12. mai. Det ble da anslått at Forskningsrådet ville gå med betydelige underskudd dersom ikke tiltak ble truffet. Samtidig ble det kjent at det ble oppnevnt et nytt interimsstyre med funksjonstid ut 2022.

Det nye styret vedtok i juni å treffe en rekke tiltak for å bedre likviditeten. Styret gjorde vedtak om å be administrasjonen i Forskningsrådet om følgende:

- Gå i dialog med institusjonene for å kontraktfeste forskyvninger i eksisterende prosjektportefølje med finansiering fra poster med negative avsetninger i innværende eller kommende år.
- Legge opp til at første utbetaling til prosjekter med tildeling i 2022, blir 1.juli 2023.
- Redusere tildelingsrammene for tildelinger i juni 2022 med inntil 20 % der det er medfinansiering fra poster som har eller kan få negative avsetninger ut 2023.
- Redusere tildelingsrammer i august/september 2022 med 20 % for FRIPRO og alle andre budsjettformål med full finansiering fra poster som har eller kan få negative avsetninger ut 2023.
- Redusere tildelingsrammene for øvrige tildelinger i august/september 2022 med inntil 20 % der det er medfinansiering fra poster som har eller kan få negative avsetninger ut 2023.
- Legge opp til at det ikke blir tildeling til nye FRIPRO-prosjekter i 2023.

Styret i Forskningsrådet har også fått gjennomført en ekstern gjennomgang ved KPMG som beskriver den økonomiske situasjonen i Forskningsrådet.

Konsekvenser for UiB

Alle prosjektledere har fått tilsendt informasjon direkte fra Forskningsrådet og blitt bedt om å vurdere å skyve planlagte aktiviteter ut i tid. Dette gjennomføres i prosjekter der prosjektleder vurderer at det ikke er til skade for forskningen eller for ansatte i prosjektene, og der instituttet er villig til å påta seg eventuelle merkostnader dette vil medføre. UiB innhenter nå oversikt over hvor mange som har besluttet å utsette oppstart. Omfanget av utsettelse vil ha betydning for UiB sin økonomi.

Rundt halvparten av UiBs eksterne forskningsfinansiering kommer fra Forskningsrådet. I 2021 utgjorde dette 485 millioner kroner. I tillegg til prosjekter UiB koordinerer, var vi

partnere i ytterligere 307 prosjekt i 2021. Nær halvparten av prosjektutbetalingene for koordinatorprosjekt i 2021 var knyttet til FRIPRO.

Forskningsrådets utlysninger har stor betydning for mange fagmiljø. I tillegg til direkte midler til de enkelte forskningsprosjektene, brukes en betydelig andel av midlene knyttet til utvikling av infrastruktur og fellestjenester som styrker UiB i bredden av våre fagmiljøer.

Forskningsrådet finansierer rundt 300 årsverk ved UiB. I hovedsak er dette stillinger som knyttes til yngre forskere. Over halvparten (170 årsverk i 2021) er stipendiater, postdoktor og vitenskapelige assistenter, og rundt 75 er årsverk i forskerstillinger. Finansiering gjennom prosjektmidler har stor betydning for muligheten til å rekruttere og beholde forskere i starten av karrieren, og for å kvalifisere unge forskere til faste stillinger.

Innretningen på kuttene får konsekvenser for de mest framragende forskningsmiljøene, gjennom å konsentrere mye av nedskjæringene på FRIPRO, SFF og SFI. UiB FRAM viste at særlig faglig frihet og autonomi var vektlagt som kritisk viktige rammer for forskning, og fravær av FRIPRO-midler vil svekke mulighetene for forskning basert på forskernes egne prioriteringer og vurderinger.

Et annet tiltak fra Forskningsrådet er å redusere tildelingene i juni og september 2022 med 20%. Dette omfatter for UiBs del særlig søknadstypene forskerprosjekt (FRIPRO og tematiske utlysninger) og kompetanse- og samarbeidsprosjekt (prosjekt som gjennomføres i samarbeid med næringsliv og offentlig sektor). Dersom FRIPRO ikke blir utlyst i 2023 gir dette alene en mulig reduksjon i forskningsaktivitet tilsvarende 200 millioner kroner over fire år, basert på tildelingene i 2020-2021. Beløpet fordeles over prosjektperioden, som varierer fra prosjekt til prosjekt. Forskerprosjekt for fornyelse får tildelt mellom 4-12 millioner kr fordelt over 3-4 år. Mange yngre forskere henter stort sett midler fra FRIPRO og Yngre Forskertilanter. De siste to årene har UiB oppnådd ca. 20 forskerprosjekter og stipend for yngre forskere under FRIPRO.

UiB har siden 2019 samlet seg om en felles prosess for å arbeide koordinert og samlet rundt nye SFF-initiativ til søknadsfristen i november 2020. Det er lagt ned et stort og viktig arbeid i søknadene, og UiB har hele syv initiativ som har gått videre til finalerunden. Ordningen med SFF har skapt sterke internasjonale forskningsmiljøer i bredden av fagmiljøene ved UiB. En reduksjon i tildelingen fra 11 til 9 tildelinger kan medføre at UiB får tildelt færre i denne runden. Hver SFF bidrar med ca. 16 millioner i året i direkte forskningsmidler. I tillegg kommer strategiske konsekvenser av å ikke få flere SFF. Neste mulighet forventes ikke før om 4-5 år.

Også nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur vil omfattes av kutt, og slik svekke rammer for forskningen i årene som kommer. Tilgang til moderne og relevant forskningsinfrastruktur er avgjørende for at UiBs forskningsmiljøer skal kunne hevde seg både nasjonalt og internasjonalt. Flere av UiBs forskningsinfrastrukturer har blitt etablert ved hjelp av Forskningsrådets finansieringsordning.

Kutt i rammene vil påvirke fakultetene ulikt. Det er særlig MED og MN som henter store beløp gjennom forskningsrådets tildelinger. Samtidig er det slik at det for andre fag, som for eksempel humaniora, ikke lyses ut tematiske prosjektmidler i nevneverdig grad. For disse fagmiljøene er frie prosjektmidler det klart viktigste verktøyet for å kunne realisere større forskningsprosjekter.

Hva gjør UiB

UiB arbeider videre med å få en oversikt over de faglige og økonomiske konsekvensene av situasjonen i Forskningsrådet.

Samtidig har UiB lagt et godt grunnlag for å kunne øke aktiviteten fra andre finansieringskilder i EU. Det jobbes nå derfor med å styrke innsatsen enda mer i retning av å øke tilslaget i Horisont Europa. Her har UiB med sine sterke fagmiljøer og store fagbredde gode forutsetninger for å lykkes i enda større grad. Dette vil kreve en ytterligere mobilisering, og videreutvikling av internasjonale partnerskap for å bygge gode samarbeidsrelasjoner til andre universiteter i og utenfor Europa.

Første september ble instituttlederene ved UiB samlet for å arbeide med nye scenarier og muligheter. Tema for samlingen var Forskning og Forskningsrådet – utfordringer og muligheter for UiB. Formålet med samlingen er status for situasjonen i Forskningsrådet og hvilke konsekvenser dette kan tenkes å få for forskningen på UiB. Hvordan kan, og bør UiB jobbe med nye muligheter fremover?

Forskningsutvalget på UiB blir fortløpende orientert og konsultert, og fakultetene blir oppfordret til å kartlegge konsekvenser og muligheter innenfor egne fagfelt.

Universitetsdirektørens kommentarer

Universitetsdirektør Robert Rastad er medlem og nestleder av Forskningsrådets interimsstyre og har av den grunn ikke deltatt i saksforberedelsen til universitetsstyret.

Universitetsledelsen ser med bekymring på de langsiktige konsekvensene reduserte bevilgninger fra Forskningsrådet vil gi for et forskningsintensivt universitet som UiB. Dette handler i mindre grad om direkte økonomiske effekter fordi redusert aktivitet gir reduserte kostnader, men konsekvenser for den langsiktige og grunnleggende forskningen kan bli store når viktige virkemidler for å støtte opp om denne forskningen blir svekket.

Det arbeides nå systematisk på alle nivå ved universitetet for å kunne øke tilslaget fra andre finansieringskilder, der særlig mobilisering inn mot EUs rammeprogram har høy prioritet,

Styret vil bli nærmere orientert om status for arbeidet med å håndtere konsekvenser av reduserte bevilgninger fra Forskningsrådet i kommende møter.

Universitetsledelsen forutsetter at Regjering og Stortinget i forbindelse med Statsbudsjettet for 2023 tilbakefører de 1,7 milliardene som gjennom flere år er kutt i budsjettet til Forskningsrådet. Det er særlig viktig å sikre tildeling til FRIPRO og at antall SFF-tildelinger opprettholdes på det planlagte bevilgningsnivået med tildeling av 11 nye sentre.

02.09.2022/Vibeke Irgan Kyrkjebø/Are Straume/Bjug Olav Bøyum/ Benedicte Løseth (avd. dir)